

Citació bibliogràfica

Orientacions pràctiques

Quan fem un treball acadèmic, necessitem utilitzar informació que ja ha estat publicada (llibres, articles, webs, etc.). Sempre que fem servir aquesta informació — tant si copiem literalment com si resumim o parafrasegem— **hem de dir d'on l'hem tret**, és a dir, **citar la font**.

Una bona bibliografia fa que el treball sigui més creïble i ajuda altres persones a trobar les fonts que hem fet servir.

Què és una bibliografia?

És una llista ordenada de totes les obres (llibres, articles, webs...) que hem consultat per fer el nostre treball. Cada entrada de la llista ha d'incloure prou informació per identificar el document: autor, títol, any, editorial, etc. Aquesta informació es diu **referència bibliogràfica** i segueix unes normes concretes.

Per què cal citar bé?

Sovint, la bibliografia és la part menys cuidada dels treballs: hi falten dades, cada cita té un format diferent, etc. Però és molt important que **totes les fonts es citin correctament** i de forma coherent.

Les referències poden aparèixer:

- A peu de pàgina
- Al final de cada capítol
- O al final del treball

Una **referència ben feta** facilita que altres persones puguin localitzar la font, ja sigui en biblioteques, llibreries o en línia.

D'on es treuen les dades per fer la cita?

Les dades per fer una cita s'obtenen del mateix document. Es poden trobar a:

- La portada (per autor, títol, editorial...)
- La contraportada, solapa o llom

- I sobretot, a la pàgina de crèdits o drets d'autor (copyright), on acostuma a haver-hi tota la informació completa

Com es fa una cita bibliogràfica?

Hi ha diversos **estils bibliogràfics** que indiquen com presentar les dades (ordre, puntuació, format...). En aquest document es fa servir la norma **ISO 690:2024**, que és un estàndard molt utilitzat a escala internacional. A Espanya, s'aplica la versió adaptada **ISO 690:2021**.

A continuació es mostren esquemes amb exemples de diferents tipologies documentals, tant en format físic com digital:

Llibre

COGNOM(s), Nom de l'autor (inicials o sencer dels diferents autors separats per ;).
Títol. Número d'edició (si no és la primera). Lloc de publicació: Editorial, any d'edició. Número ISBN.

Arguing about art: contemporary philosophical debates. Alex Nelly, Aaron Ridley (eds.). 2nd ed. London [etc.]: Routledge, 2002. 479 p. ISBN 0-4152-3739-4.

Si un document té 6 o més autors, s'inclou el primer seguit d'abreviatures com "[i altres]" o "[et. al.]". En cap cas utilitzeu expressions del tipus "Diversos autors", "AA VV", "Anònim", etc.

BRACONS, Josep, [et. al.]. *Modernisme, cap a la cultura del disseny*.
Barcelona: Museu del Disseny de Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 2020.
313 p. ISBN 978-84-9156-274-0.

Part o capítol d'un llibre

COGNOM(s), Nom (autor del capítol, inicials o sencer separats per ;). *Títol del capítol*. A: COGNOM(s), Nom (autor del llibre). Títol del llibre. Lloc de publicació: Editorial, any d'edició, situació en la publicació font (volum, pàgines...). Número ISBN.

JACOB, Mary Jane. *Extramuros*. A: Los manifiestos del arte posmoderno: texto de exposiciones, 1980-1995. Madrid: Akal, 2000, p. 272-284. ISBN 84-460-1110-7.

Revista (com a títol global)

Títol de la revista. Lloc de publicació: Editorial, any-. ISSN.

Apartamento Magazine. Barcelona: Apartamento Magazine, 2008-. ISSN 2013-0198.

Article de revista

COGNOM(s), Nom. Títol de l'article. *Títol de la revista*, any, núm. X, p. xx-xx.

BRUFAU I NIUBÓ, Robert. Plantejaments estructurals davant la construcció de nous soterranis sota edificis existents: un exemple recent. *Quaderns d'arquitectura i urbanisme*, 2010, núm. 260, p. 74-81.

BENADERO, Emma. Sencillez y minimalismo en los collages de Anna Kövecses. A: *Gràffica*. En línia. Valencia: Gràffica, 2025. Disponible a: https://graffica.info/collages-anna-kovecses/?_gl=1*xm70rl*_up*MQ.*_ga*MTU4NTlyODcxLjE3NTlyMjE0NjU.*_ga_KLZRFESCEH*czE3NTlyMjE0NjQkbzEkZzEkdDE3NTlyMjE1MzkkajU0JGw wJGgw. [Consultat: 11 juliol 2025].

Article de diari

COGNOM(s), Nom. *Títol de l'article*. Títol del diari, lloc, data, p. xx.

SPIEGEL, Olga. *Ràfols Casamada cumple 70 años con libros, homenajes y exposiciones*. La Vanguardia, Barcelona, 3 febrer 1993, p. 40.

Actes de congrés

Responsabilitat principal. *Títol*. Lloc: Editorial, any. ISBN.

Tipos tópicos textos y contextos: primer congreso de tipografía, 25-26-27/6/2004. [València]: Asociación de Diseñadores de la Comunidad Valenciana, 2004. ISBN 84-609-1662-6.

Comunicació a congrés

COGNOM(s), Nom. Títol de la comunicació. A: *Títol del congrés*. Lloc: Editorial, any, p. xx-xx.

BADIA, Montse. La fotografia i el compromís de la mirada. A: *Fotografia i paisatges de la contemporaneïtat, Sabadell, 28 febrer-4 març 2005*. Sabadell: Fundit; ESDI, 2006, p. 35-57.

Norma tècnica

ENTITAT RESPONSABLE. Codi de la norma (si no forma part del títol). *Títol de la norma*. Lloc de publicació: Editorial, any.

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE NORMALIZACIÓN Y CERTIFICACIÓN. UNE-ISO 30302. *Información y documentación: sistemas de gestión para los documentos: guía de implantación*. Madrid: AENOR, 2015.

Tesi o treball acadèmic (no publicat)

COGNOM, Nom. *Títol*. Director: Nom. Tipus de treball. Institució, lloc, any.

MITRANI, Àlex. *Joan Brodat y los avatares de la figuración primitivista en la segunda vanguardia en Cataluña*. Director: Lourdes Cirlot. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona, 2012.

MAJÓ I ROSSELL, Anna. *Disseny, pedagogia i transformació social: consciència i dissidència en el desenvolupament de dos projectes que problematitzen el disseny d'identitats*. Tesis doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona. Facultat de Belles Arts, 2021. A: Tesis en xarxa, <https://www.tdx.cat/handle/10803/671124#page=1>. [Consultat: 11 juliol 2025].

Treball final (TFG o TFM)

COGNOM(s), Nom. *Títol del treball* [en línia]. Tipus de treball: Institució, any de publicació [Consultat:]. A: URL. [Data de consulta:].

Magrans Recasens, Josep Antoni. *Accions parasitàries, un conjunt de trapelleries*. [en línia]. Treball final de grau: Eina Centre Universitari de disseny i Art, 2024. A: <https://hdl.handle.net/20.500.12082/1175>. [Consulta: 11 juliol 2025].

Catàleg comercial

Nom de la firma. *Títol*. Lloc: Editorial, any.

SANTA & COLE. *Outdoor*. Barcelona: Santa & Cole, DL 2010.

Material gràfic: cartells, tríptics, fotografies, làmines...

COGNOM, Nom o entitat. *Títol*. Tipus de material. Lloc: Editorial, any.

Generalitat de Catalunya. Parlem-ne! [Document gràfic]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, DL 2009.

Audiovisuals

COGNOM, Nom. *Títol*. Tipus de suport. Lloc: Editorial, any.

DELLORA, Daryl (dir.). *Jørn Utzon: el límite de lo posible*. DVD. Barcelona: Fundación Caja de Arquitectos, 2008.

RANKE, Lydia. 100 años de Bauhaus: El código (1/3). Vídeo. Berlin: DW Documental, 12.01.2019. A: Youtube (distribuidor), <https://www.youtube.com/watch?v=3TFmr6y8lcM>. [Consultat: 11 juliol 2025].

Lloc web

COGNOM(s), Nom de l'autor. *Títol de la pàgina web*. En línia. Lloc de publicació: Editor, data de publicació. Disponible a: URL. [Data de consulta:].

EINA CENTRE UNIVERSITARI DE DISSENY I ART. *Eina*. En línia. <https://www.eina.cat/ca>. [Consulta: 11 juliol 2025].

Imatge web

COGNOM(s), Nom de l'autor. *Títol de la imatge*. Tipus de recurs. Lloc de publicació: Editor, any. Disponible a: URL. [Data de consulta:].

BLUE SKY IN MY POCKET. *The birth place of Cubism: Picasso's studio in Paris, from 1903-1914*. Fotografia. Getty Images, 10 març 2017. Disponible a: <https://www.gettyimages.es/detail/foto/the-birth-place-of-cubism-picassos-studio-in-imagen-libre-de-derechos/648491830?searchscope=image%2Cfilm&adppopup=true>. [Consultat: 11 juliol 2025].

Xarxes socials

COGNOM(s), Nom de l'autor (Nom d'usuari). Contingut o títol del post. Tipus d'entrada. Data de publicació del post (inclosos l'any, el mes i el dia). A: Títol del lloc on es publica el missatge, URL. [Data de consulta:].

EINA Barcelona [@einadisseny]. "STANDARD DESIGN", disseny estàndard", Treball Final del Grau de Disseny de Pol Julià de la Menció Cultura del Disseny. Entrada de Facebook. 10.07.2025. A: Facebook, https://www.facebook.com/einadisseny/posts/1321914896608402?ref=embed_post. [Consultat: 11 juliol 2025].

Com es fan citacions dins d'un text

Les citacions en el text (textuals, contextuals o parafrasejades) serveixen, doncs, per a identificar la publicació, la idea... de la qual s'està parlant, i localitzar-la en una font determinada. Són formes abreujades de referències rellevants, inserides entre parèntesi en el text o afegides com a nota a peu de pàgina, al final del capítol o al final de tot el text.

Una de les formes més comunes és la clau **autor-data**, que consisteix a inserir en el mateix text l'autoria i l'any de publicació. Si el nom de l'autor forma part del redactat, solament cal posar entre parèntesi la data d'edició de l'obra.

Aunque en el mundo existan tendencias opuestas, también existe una unidad superior, que Froebel llamaba "unidad de los opuestos" (Mac Vannel, 1905).

Quan es tracta d'un tema en concret podem, fins i tot, incloure la paginació, volum... per a indicar el lloc exacte dins de la publicació font. Podem incloure diferents autors separats per punt i coma.

Fue el primero en emplear la expresión historia del arte en su *Historia del arte en la antigüedad* (Panofsky, 1955, p. 323).

Les polémiques contre l'interventionnisme public retrouvent ainsi la violence traditionnelle des batailles esthétiques (Banfield, 1984; Fumaroli, 1991)

Com s'ordena i presenta una bibliografia

El conjunt d'una bibliografia ha de ser coherent i clar. Si únicament recull documents citats al final del text, és més correcte donar-li el nom de "Referències".

En la seva presentació, s'ha de tenir en compte com ordenar les referències. Les cites en el text han de remetre unívocament a la llista de referències o bibliografia.

Les alternatives d'ordenació més usuals són dues:

1. Per ordre alfabètic del primer element de la referència (sigui aquest l'autor o el títol) i després per la data, en correspondència amb el sistema autor-data de cites en el text.
2. Segons l'ordre d'aparició de les citacions bibliogràfiques dins el treball (amb números aràbics consecutius, volats o entre parèntesis).

Una entrada amb un sol autor s'ordena abans que una amb més d'un que comenci pel mateix autor.

Les obres que un autor ha publicat com a editor, compilador, o director s'ordenen després d'aquelles en què ha actuat com a autor, segons l'ordre alfabètic de l'abreviatura utilitzada per designar la funció.

En les referències bibliogràfiques hi ha alguns termes i expressions que es poden abreujar per a simplificar la referència.

La bibliografia acostuma a anar al final del treball, després dels annexos i abans dels índexs. Si la bibliografia és llarga ocuparà diverses pàgines, però el seu inici sempre ha de començar pàgina, mai posar-la a continuació del text.

Gestors bibliogràfics: Mendeley

Els gestors bibliogràfics són aplicacions informàtiques per a treballar amb referències bibliogràfiques que s'obtenen de fonts d'informació diverses. Permeten crear automàticament referències bibliogràfiques, actualitzar-les i organitzar-les, així com generar-les en diversos estils bibliogràfics.

Mendeley és un d'aquests gestors de referències bibliogràfiques, una xarxa social acadèmica en entorn web, que pot ajudar a organitzar la recerca, col·laborar amb altres usuaris en línia, i conèixer els darrers documents publicats.

Mendeley permet:

- Generar bibliografies de manera automàtica
- Importar documents a la biblioteca personal i organitzar-los
- Compartir la recerca i descobrir documents
- Afegir citacions als vostres documents de text
- Accés als teus documents des de qualsevol lloc a través de la web

Mendeley combina una versió d'escriptori (Mendeley Reference Manager) amb una versió web (Mendeley Web), que s'han de sincronitzar. La Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), posa a l'abast de la comunitat universitària Mendeley Institucional (www.uab.cat/ca/biblioteques/gestors-bibliografics).